

KÖZÖS JOGKEZELÉS

A Kormány [T/10527.](#) számú, a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló törvényjavaslatának célja az Európai Unió 2014/26/EU számú irányelvének átültetése.

Európai Parlament és a Tanács 2014/26/EU irányelve

Az Európai Parlament és a Tanács [2014/26/EU](#) irányelve a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről részletesen szabályozza az Európai Unió területén működő összes közös jogkezelő szervezetre vonatkozó működési követelményeket.

Az irányelv szerint a **közös jogkezelő szervezet** „*olyan szervezet, amely jogszabály, jog, átruházás, felhasználási engedély vagy más szerződéses megállapodás alapján, egynél több jogosult érdekében és közös javára kizárólagos vagy fő céljaként szerzői és szomszédos jogokat kezel*” és amely tagjai tulajdonában vagy ellenőrzése alatt áll, vagy/és nonprofit szervezetként működik.

Az irányelv ugyanakkor meghatározza a **független jogkezelő szervezet** fogalmát, amely „*olyan szervezet, amely jogszabály, jog, átruházás, felhasználási engedély vagy más szerződéses megállapodás alapján, egynél több jogosult érdekében és közös javára kizárólagos vagy fő céljaként szerzői és szomszédos jogokat kezel, és amely nem áll a jogosultak közvetlen vagy közvetett, teljes vagy részleges tulajdonában vagy ellenőrzése alatt, és profitorientált szervezetként működik.*”

Az irányelv legtöbb pontja a közös jogkezelő szervezetekre vonatkozik. A tagállamoknak joga van arra, az Unión kívül letelepedett, de a tagállamban működő közös jogkezelő szervezetekre ugyanazon vagy hasonló rendelkezéseket alkalmazzanak.

A **szerzői jog jogosultjai önkéntesen** megbízhatják a közös jogkezelő szervezetet, hogy kezelje a választásuk szerinti jogokat, a „*választásuk szerinti terület tekintetében, függetlenül attól, hogy melyik tagállamban van a közös jogkezelő szervezet letelepedési helye vagy a jogosult letelepedési helye vagy lakóhelye, illetve a jogosult mely tagállam állampolgára.*”

A jogosultak engedélyezhetik bármely joguk, műtípusuk, stb. **nem kereskedelmi célú felhasználását**. A jogosultak legfeljebb hat hónapos **felmondási idő** mellett felmondhatják a közös jogkezelő szervezetnek az általuk adott, jogok kezelésére vonatkozó megbízást.

- Közös jogkezelés a felhasználás jellege, illetve körülményei miatt egyedileg nem gyakorolható szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó ilyen jogok érvényesítése a jogosultak által erre létrehozott szervezet útján, függetlenül attól, hogy azt a törvény írja elő vagy az a jogosultak elhatározásán alapul. (Sztj.)
- Az EU-ban több mint 250 közös jogkezelő szervezet működik, amely évente több mint 6 milliárd eurót gyűjt be és oszt szét. A jogdíjak legnagyobb részét körülbelül 70 közös jogkezelő szervezet kezeli. A bevételek legnagyobb része zenei produkciókhoz köthető.
- 2011-ben a szerzői jogi ágazatok a magyar GDP 7,26 százalékát jelentették.
- Magyarországon 9 közös jogkezelő szervezet működik.
- Az Artisjus 2015-ben 16 683 magyar szerzőnek fizetett jogdíjat. 1392 új szerző regisztrált és 18 348 új magyar zeneművet jelentettek be. Az összes jogdíj 51 százaléka külföldi jogtulajdonoshoz került.
- A vonatkozó európai uniós irányelv átültetésének határideje 2016. április 10.

A jogosultak legfeljebb hat hónapos **felmondási idő** mellett felmondhatják a közös jogkezelő szervezetnek az általuk adott, jogok kezelésére vonatkozó megbízást.

A közös jogkezelő szervezetek tagsága, működése és átláthatósága

A közös jogkezelő szervezetek tagja lehet minden jogosult, aki teljesíti a tagsági követelményeket.

A közös jogkezelő szervezetek semmilyen megkülönböztetést nem alkalmazhatnak a jogosultak között.

A tagállamok rendelkezhetnek a nem tagok és tagok azonos közös jogkezelési gyakorlatáról.

A közös jogkezelő szervezetnek **biztosítania kell** többek között:

- a tagoknak a szervezet döntéshozatali folyamatában való részvételt;
- évente legalább egy közgyűlés tartását;
- a jogdíjbevétel elérő jogosultak évente legalább egyszeri, részletes tájékoztatását a jogdíjbevételeiről, kezelési díjakról, stb.;
- a szervezettel elektronikus úton történő kapcsolattartást, beleértve a tagsági jogok gyakorlását.

A közös jogkezelő szervezet legfőbb szerve a **közgyűlés**, amely széles döntési jogkörrel rendelkezik. Egy tag **szavazati jogának mértéke** függ tagságának időtartamától és/vagy a jogdíjbevételeitől. A tagot meghatalmazással más is képviselheti.

Az irányelv részletesen szabályozza a jogdíjbevételek kezelését, felhasználását, felosztását és a levonásokat is.

A közös jogkezelő szervezetnek mindent meg kell tennie, hogy a jogosultakat azonosítsa és felkutassa. Azokat a jogdíjakat, amelyet a **beszedését követő 3 év múlva** nem kerültek felosztásra, **fel nem oszthatónak** minősülnek. Ennek felhasználásáról a közgyűlés dönthet, annak fenntartásával, hogy az állam azokat részben vagy teljesen elvonhatja a jogosultak javát szolgáló szociális, kulturális és oktatási tevékenységek finanszírozására.

Az **átláthatóság** érdekében a közös jogkezelő szervezeteknek nyilvánosságra kell hoznia legalább az alapidokumentumokat, a felosztási szabályzatokat, az éves átláthatósági jelentését, stb. Az irányelv mellékletben sorolja fel **átláthatósági**

jelentésben közzéteendő kötelező információkat.

A közös jogkezelő szervezetek felügyelete

A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a **területükön letelepedett** közös jogkezelő szervezetek teljesítsék az irányelvben meghatározott nemzeti jogszabályi rendelkezéseket.

Ha **egy másik tagállam területén** letelepedett közös jogkezelő szervezet nem tartja be a tagállam nemzeti jogszabályi rendelkezéseit, a feltételezett jogsértésről értesíti a közös jogkezelő szervezet letelepedési helye szerinti tagállam illetékes hatóságát és kérheti a megfelelő intézkedést.

KÖZÖS JOGKEZELŐ SZERVEZETEK MAGYARORSZÁGON

Magyarországon a közös jogkezelés tárgyát a szerzői jogról szóló [1999. évi LXXVI. törvény](#) (Szt.) szabályozza. Ennek értelmében Magyarországon közös jogkezelő szervezet csak **egyesületi formában** működhet.

A közös jogkezelés azokban az esetekben szükséges, ha több jogosult műveit több felhasználó használja fel: pl. egy zenekari zenemű televíziós felvételének megtekintése egy vendéglátóhelyen. Ezekben az esetekben lehetetlen megvalósítani azt, hogy a jogosultak minden egyes alkalommal külön szerződést kössenek a felhasználókkal.

Közös jogkezelő egyesület a következő művekkel, illetve teljesítményekkel kapcsolatos **jogok kezelésére vehető nyilvántartásba:**

- irodalmi és zenei művek,
- egyéb alkotóművészeti alkotások,
- filmalkotások,
- előadóművészi teljesítmények,
- hangfelvételek,
- filmelőállítói teljesítmények.

A szellemi tulajdon védelmére 2013-ban elfogadott hároméves stratégia, a [Jedlik-terv](#) négy pillérnek egyike a szerzői jog. A stratégiai részletesen kitért a 2014/26/EU irányelvre is.

Közös jogkezelő egyesületek

Az [Artisjus](#) Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület az irodalmi és zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogokat kezeli.

Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület ([EJI](#)) az előadóművészek vagyoni jogainak közös kezelését végzi.

A [Filmjus](#) Filmszerzők és Előállítók Szerzői Jogvédő Egyesülete a filmszerzőkkel és filmelőállítókkal kapcsolatos szerzői jogokat kezeli.

A [Hungart](#) Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület a képző-, ipar- és fotó művészek szerzői jogait kezelő szervezet.

A Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége ([Mahasz](#)) a hangfelvétel-előállítók közös jogkezelő szervezete.

A Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület ([MISZJE](#)) kezeli az irodalmi szerzői jogokat a nyilvános haszonkölcsonzés terén. A közkönyvtári kölcsönzési jogdíjak alapelve, hogy a szerző művének közkönyvtári kölcsönzéséért ellentételezésben részesül.

A Magyar Reprográfiai Szövetség ([MRSZ](#)) szerzői művek fénymásolással vagy más módon (ún. reprográfiával) történő magáncélú másolására tekintettel a szerzők, valamint a művek kiadóinak közös jogkezelő szervezete.

A Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete ([MASZRE](#)) szak-, szépirodalmi szerzők, valamint a kiadók számára a

Magyar Reprográfiai Szövetség által beszedett jogdíjak tagjai közötti felosztását kezelő szervezet.

A [Repropress](#) Magyar Lapkiadók Reprográfiai Egyesülete a szerzői művek fénymásolással, vagy más hasonló módon (reprográfiával) történő magáncélú másolásra tekintettel járó reprográfiai

díjjal összefüggésben az időszaki lapok kiadóinak közös jogkezelő szervezete.

A közös jogkezelő szervezetek felügyelete

A közös jogkezelő szervezetek felett az Szjt. alapján a **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala** gyakorol felügyeletet, amelynek körében ellenőrzi, hogy a jogkezelő szervezetnél a nyilvántartásba vétel feltételei folyamatosan megvalósulnak-e, továbbá, hogy az alapszabály, a felosztási szabályzat és más belső szabályzat rendelkezései nem ütköznek-e a szerzői jogi jogszabályokba.

Az SZTNH naprakész [nyilvántartást](#) vezet a közös jogkezelő szervezetekről.

A szerzőt megillető jogok rendszere:

1. Személyhez fűződő jogok (csak személyesen gyakorolhatóak, nem ruházhatók át):

- a mű nyilvánosságra hozatala,
- a névfeltüntetés joga,
- a mű egységének védelme.

2. Vagyoni jogok (csak törvényben meghatározott kivételek esetében ruházhatók át, illetve szállnak át):

- többszörözés,
- terjesztés,
- nyilvános előadás,
- nyilvánossághoz közvetítés,
- átdolgozás,
- merchandising,
- kiállítás.

**A közös jogkezelő szervezetek által beszedett jogdíjak összege
(2013–2014), millió forint**

	2013	2014
Artisjus	15 327,5	18 984,5
EJI	1 960,5	2 491,8
Filmjus	687,6	738,3
Hungart	157,6	86,2
Mahasz	1 615,6	1 955,8
MISZJE	48,5	30
MRSZ	324,7	339,3
MASZRE	52,7	136,8
Repropress	15	11,9
Összesen	20189,7	24774,6

Források: Infoszolg/A közös jogkezelő szervezetek honlapjain megtalálható éves beszámolók

Források:

- Az Európai Parlament és a Tanács [2014/26/EU](#) irányelve a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről
- [1999. évi LXXVI. törvény](#) a szerzői jogról
- Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, [Közös jogkezelő szervezetek](#)
- [Proposed Directive](#) on collective management of copyright and related rights and multi-territorial licensing – frequently asked questions, 2012. július 11.
- Simon Dorottya: A szerzői jogi ágazatok gazdasági súlya Magyarországon 4. Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2014.
- 1377 dalszerző keresett legalább havi 50 ezres jogdíjat tavaly – [dalszerzo.hu](#), 2016. február 3.
- [2013/3. Infojegyzet](#): A szerzői jogokról